Ann. VIII. | Romae, Kal. Iuliis MDCCCCV. | Num. VII.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

SEMEL IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum,* est: in Italia Libellarum 4,80; ubique extra Italiam Lib. 6,25; Doll. 1,25; Sch. 5; M. 5; Rubl. 3; Coron. 6,25.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in commentarii operculo

Lib. 0.10 pro *unoquoque centimetro quadrato.*

Cuncta mittantur ad Aristidem Leonori *equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem*

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN RUSSIA		IN ANGLIA	IN GERMANIA	IN CANADA
Apud Gebethner et Wolf	Apud "Kronika Rodzinna"	Apud Burns and Oates	Apud Fridericum Pustet S. Sed. Ap. et S. Rit. Congr. Typ.	Apud Librairie Granger Frères
VARSAVIAE POLONORUM Rakcwskie Przedmiescie, 15.	VARSAVIAE POLONORUM Krakowskie Przedmiescie, 6.	LONDON W. 28, Orchard Street.	RATISBONAE in BAVARIA.	MONTREAL 1699, Rue Notre-Dame.

RERUM INDEX

ROMAE

EX OFFICINA *PACIS*, PH. CUGGIANI

35, Via della Pace

MDCCCCV

SUPELLEX AD RES DIVINAS.

Commentarii VOX URBIS administratio recto tramite suppeditat supellectilem omnem, qua tum in templis, tum in oratoriis ad res divinas uti solemus.

Mandata ad VOCIS URBIS administratorem (Romam, *via Alessandrina, 87*) mittantur, res praecise indicando quae quisque sibi cupit. Gratuito sumptuum aestimatio fiet.

SOCIIS MONITUM.

Sociis pluribus morem gerentes Idib. Novembr. an. MDCCCCII apud Commentarii *Vox Urbis* administratorem officium instituimus quod de negotiis Ecclesiasticis esset; de expediendis scilicet rationibus omnibus, quae apud Romanae Ecclesiae « Congregationes » aguntur.

Itaque si quis procuratione nostra uti velit, profecto temperantiam in pretio, studium atque alacritatem in opere inveniet.

SATURIO, Comoedia latinis versibus conscripta a clarissimo viro Ioanne Baptista Francesia et per Commentarii VOX URBIS paginas vulgata, in volumen redacta est, quod apud Commentarii eiusdem administratorem venale prostat lib. 1.

☛ **IN LUDIS LITTERARUM OPTIMA TIRONIBUS SCENICE AGENDI EXERCITATIO.** ☚

Ann. VIII. ROMAE, Kal. Iuliis MDCCCCV. Num. VII.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:
In Italia: Lib. 4,80 — Ubique extra Italiam:
Lib. 6,25, Doll. 1,25, Sch. 5, M. 5, Rubl. 3, Coron. 6,25

SEMEL IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:
ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

DE NORVEGORUM SUEDORUMQUE REGNO DIVISO.

SCANDINAVA terra insolitum praebuit spectaculum atque inopinum. Incolae enim eius, quamvis tranquilla praediti mente et animo sereno, id tamen ausi sunt, quod vix Latini meridionalis Americae cives hactenus pertentarunt: regem suum Oscarium, missa veluti per populorum legatos salutatione, solio eiecerunt. Grave quidem consilium, quod Europaeorum plerique atque Americanorum, nisi certa enunciassent diaria, unquam crediderint. Causa autem facinoris adeo gravis non fuit, quam longanimitas quaedam et benignitas non abstulisset. At hinc inde contumaces animi et suae superbiae tenaces Suedos tandem a Norvegis seiunxerunt.

❁

Regale genus, cui traditum regnum erat, Napoleon Caesar posuit, praefectum militiarum suarum Carolum Ioannem Bernadotte edicens Scandinaviae regem. Ex Napoleonis occasu unus immo ille ex tot regibus ab eo creatis superfuit, cui anno MDCCCXIV, quum Norvegum regnum occupavit, Eidsvoldensis constitutio signanda fuit, unde Norvegis aerarium, copiae, classes, magistratus, leges propria atque a Suedis distincta servarentur.

At aliquid commune utraque Scandiae gens praeter Caesarem habuit: rerum cum exteris gentibus communicandarum curatorem, eiusque legatos, qui apud singulas gentes de utroque regno procurationem gererent. Etsi enim lege illa Norvegis quoque sui legati adscriberentur, ob commodum tamen ipsi ius designationis Suedis omnino reliquerunt.

Mutatis vero paullatim reipublicae modis, Norvegorumque multitudine in duplum aucta eorum mercatoriae naves adeo sunt multiplicatae, ut per nordicas oras iam iam Anglos aemulentur. Hisce de causis aucta quoque praeter opinionem eorum commercia mirum in modum; ita imo, ut Norvegensium negotia in dies legatis egerent suis, qui ea extra regni fines procurarent.

❁

Haec discordiae causa. Dum enim Curia, populique legibus ferendis Norvegorum delegati ius sibi acriter vindicant, Suedorum contra patres conscripti mordicus abnuunt. Auctae inde irae, parata utrinque arma et prope iam ad bellum ventum est. Quamquam, sedatis animis, illustrium virorum ex utraque gente manus delecta est, qui rem totam componerent. Horum vero labores post triennium irriti etiamtum cesserant, quum novi suffecti sunt viri, atque tandem constantia et humanitate singulari res est optimis cautionibus accommodata. Statutum est enim legatos consulares utriusque gentis distinctos esse posse, quum tamen regnum minime abscinderetur.

Verum quum manus ad opus appositae sunt, Suedi voluere ut Norvegorum legati ubique gentium nominandi Suedorum legatis subiicerentur. Conditio impossibilis existimata est; itaque post multas disceptationes incassum hinc inde habitas, dimittendum regem Norvegi censuerunt atque a communione tandem se discedere.

❁

Decreta sunt haec in Norvegorum comitiis Nonis Iuniis Christianiae congregatis, statimque Stokolmam ad urbem Oscario regi nuntiata res, qui contra perduelles subditos acerrima voce obtestatus est. Frustra tamen; a legatis enim populi iussum ut Norvegorum vexillum, Suedorum signis abrasis, per omnia regni oppida et castra emineret, quod statim, adstantibus ubique legionibus, factum est.

Quid vero cavendum censeant Suedi eorumque rex futura patefacient; quamquam plurimi arbitrantur fore ut nulla vis adhibeatur, civitasque ut libera facta est, ita in posterum maneat, sive novo eoque suo rege imperante, sive etiam res moderantibus administris a populo electis, quorum alter tamquam rei publicae praeses deligatur.

QUID PLINIUS IUNIOR DE GRAECIS LITTERIS SENSERIT.

IN hac disputatiuncula nihil novi afferre sumo: hoc tantum mihi propono, ut paucis verbis demonstrem quo animo C. Plinius Caecilius Secundus de litteris auctoribusque graecis diiudicaverit.

Epistolarum enim libri novem, in quas nonnulli docti et intelligentes rerum aestimatores acri fuerunt iudicio, Ciceroniana comparatione nimis praeoccupati, notitiarum copia, ut ita dicam, affluunt; quippe quum in eis pium, perstudiosum, poetam, abditorum naturae indagatorem, vel superstitione imbutum hominem invenias; quod quidem admirationem non efficit, si paulisper tecum perpendas, totum in epistolis animum scribentis aperiri.

Hinc illum necessario miraberis amicitiae officia diligenter sancteque servare, amicorum gaudio, dolore efferri et moerere, quibus in studiis magnopere elaboret patefacere, quo ardore quae in rerum natura fiunt alliciant; hinc eum audies tranquille quum disputet de vitae rusticae suavitate, de Como « suis deliciis », de gratia suae villae, cui nomen Laurentinum, de hendecasyllabis, « quibus in vehiculo, in balineo, inter cenam oblectat otium temporis », de auctoribus quos sequi contendit et huiuscemodi rebus permultis ad curiositatem valde pertinentibus.

His praemissis, quae ceterum necessaria mihi visa sunt, ad propositum revertor.

✢

Iam satis inter omnes constat quanto in amore litterae graecae Romanis fuerint, quo ardore correpti romani iuvenes, nobili loco nati, philosophos graecos audiverint, quomodo eorum amplissimam doctrinam ad se revocare contenderint. Accedit, quod atticae linguae venustates adeo mentes omnium alliciebant, ut Romae plerique graece loqui vellent, atque, pro cotidiani sermonis usu, nonnulli scriptores aliquot verba, elocutiones, sententias ex illa haustas fodina sua in opera iniiciendi ingenio indulgerent.

Tunc idem ac nostra tempestate fiebat, quum nostri unusquisque sermonem vel Anglorum, vel Germanorum, vel Gallorum... vel omnium fere gentium callere studeat, alienas voces in circulis, disputationibus, familiarium congressionibus scriptisque de industria invecturus. Quod si afferre volumus huius propensionis causam, qua bene poterant Graeci gloriari, quum, obscurato pristinae gloriae splendore, Romam se, suum exquisitum iudicium suaeque doctrinae thesaurum contulissent, in his Ciceronis verbis ea reperiri posse mihi videtur: « Graeca leguntur in omnibus fere gentibus, latina suis finibus exiguis sane continentur » (1). Qui haec scribit, incorruptae latini sermonis integritatis propugnator assiduus, ut moris erat, sui consulatus fastos graece exarare non dubitavit!

Tanta est vis consuetudinis!

Temporibus Plinii, sub Flaviorum imperio, idem summis erat in deliciis: Vestricius Spurinna, sexaginta annos natus, scribebat utraque lingua lyrica doctissime; inerat enim illis « mira dulcedo, mira suavitas, mira hilaritas » (2).

Arrius Antoninus, proconsul Asiae, « sanctitate, auctoritate, aetate quoque princeps civitatis » in remissionibus Graeca epigrammata et mimiambos fingebat, in quibus « illa Homerici senis mella profluere... videbantur » (3).

(1) *Pro Archia*, c. IX.
(2) Cfr. *Plin.*, lib. III, Ep. 1.
(3) Ibid., lib. IV, Ep. 3.

Sociis et lectoribus

Commentarii nostri humanissimis.

Novo superveniente anno, quem VIII *Vox Urbis* inscribere gloriatur, non quidem, uti plerumque assolet, nova et magnifica promittemus; non enim sociis et lectoribus, qui constanter in itinere, neque eodem brevi atque expedito, nos comitati sunt, magniloquis verbis temerariisque promissionibus illudere opus est nobis, sed tantum ea adnotare quae in eorum veram utilitatem adducere constituimus.

Vox Urbis itaque in annum MDCCCCV ea erit, quam socii voluerunt: commentarium menstruum, qui non unum Urbis augustae matris sermonem, sed omnem cultum et humanitatem referat, eaque omnia quae inde, veluti ex radiationis centro, animos usque a longissimis orbis partibus amice cum genitricis animo coniungere valeant. Disputationes igitur, quae plerosque populos aliquo modo attingant, a publica re ad bonas artes, a litteris ad historias, a philosophicis ad sociales quaestiones suum locum apud nos hoc etiam anno invenient, atque simul nuncii, significationes, et documenta, quae tum circa catholicam rem, quam tueri gloriamur, tum circa eventus peculiari nota dignos, in varietate quamquam, *simplex dumtaxat et unum* opus reddant nostrum.

Sed aliud quoque expediemus, quod non paucorum sociorum desiderium explebit; articulos scilicet in quibus, quasi in parva tabula, simplici eoque facili stylo, descriptionibus, narratiunculis, dialogis, argumenta vitae maxime communia tractentur, unde liceat colloquia latine inire atque alere. Ita finem illum supremum, ut latinus sermo universalis, prouti dicunt, reducatur, non modo obliviscemur, imo etiam propius prospiciemus.

* * *

Maiora vero comparavit administrator; qui non modo immutatum reliquit pretium subnotationis, quod est in Italia lib. 4, 80; ubique extra Italiam lib. 6, 25 (doll. 1, 25; sch. 5; march. 5; rubl. 3; cor. 6, 25); sed ad magis magisque commentarium vulgandum curis creditum suis rationes vere favorabiles cavit, quae sequuntur:

Si quis socios novos duos comparaverit, pretiumque eorum subnotationis miserit, subnotationem gratis omnino sibi habebit; eoque bono gauderi poterit ipse subnotator novus, qui, sua vice, eadem gesserit. Quum iste scilicet socios alios duos nobis acquisiverit, facultas ei erit non duorum pretium, sed unius tantum mittendi, atque alterum faciendi suum, ut pretio pro subnotatione iam ante misso sese resarciat. Neque eum pudor teneat novos subnotatores de favore ipsi concesso aliquo modo certiores futuros: hi enim receptionis schedulam, veluti si pecuniam directe per se miserint, regulariter accipient. Haec una conditio, ut novi hi subnotatores intra menses duos, a propria cuiusque subnotatione decurrentes, requirantur, utque omnia ad Aristidem Leonori equitem (Romam in Italia, *via Alessandrina, 87*) recto tramite mittantur.

* * *

Quid plura?... Plura tamen administrator concedere sociis voluit, eaque paene incredibilia; id enim effecit, ut *VOX URBIS* **socii e loco domicilii sui in Urbem, atque inde in domicilium suum reverti gratuito possent.** Id iis paratum est — bibliopolis, uti patet, exceptis — qui ante Iulium mensem an. MDCCCCV sexaginta novas subnotationes collegerint earumque pretium integrum ad administrationem miserint. Societati itinerum notissimae Cook et Son munus commissum; ea, ubi primum a nobis certior facta erit, epistolarum commercium cum socio inibit, omniaque disponet ut is nullo impendio ab *Europae* loco ubi vivit Romam usque, atque Roma in domum suam, secunda, prouti vocant, ferriveharum classi usus, iter aggrediatur. Estne difficile nimis sexaginta socios novos comparari? En rursus benigne succurrit administrator: qui triginta tantum collegerit, dimidiatum pretium itineris habebit.

* * *

Sunt tamen qui eiusmodi curas negligent: num his praemium nullum erit? Atqui erit sociis omnibus, qui ante expletum Februarium mensem an. MDCCCCV debitum solverint suum; idque, more nostro, pulcherrimum: **imago** *heliotypice* expressa metr. 0,32 × 0,45 **Pium X Pontificem referens sacris ad solemnia indumentis ornatum atque benedicentem.** — Quod si denique socius tabulam illam maluerit metr. 0,22 × 0,45 iam in nostrum commodum unice superiore anno desumptam, ac Pontificiam dominationis auspicationem referentem a Pio PP. IX an. MDCCCXLVI peractam, quum exemplaria nonnulla apud nos sint adhuc, eam requirat, nosque, donec possibile erit, ei morem geremus.

* * *

Restat nunc ut sollicitudini nostrae sociorum favor in dies crescens respondeat.

Vox Urbis.

Amor et martyrium.

Non audita prius deducto carmine narro,
Et quamvis incompta modis hic Musa loquatur,
Res est digna tamen facili quae mente notetur.
Cum Decius Caesar clades renovare priores
Iusserat, ut Christi posset delere triumphos,
Sanguine quot terrae maduere, quot aspera rursus
Insontes hominum passi tormenta phalanges,
Quot foedata suo sunt candida membra cruore!
Nobile crimen erat divino credere Christo,
Et precibus crebro tantum committere nomen,
Et fictos aevi veteris contemnere divos.
Christiadae noctu sibi nota secreta petebant,
Ut, quae fiebant, sacris prudenter adessent,
Ipsos ne arriperet solitus saevire tyrannus.
Conventus istos saepissime adire solebat
Virgo decore nitens clarisque parentibus orta,
Insignis pietate, fuit cui Flavia nomen.
Unica spes fuerat iam deliciaeque parentum,
Qui - miserum! - periere simul, quia numina foeda
Inflexis genibus renuerunt poscere ad aras,
Magnum unumque Deum, non plures esse fatentes.
Virgo superstes erat pulcherrima Flavia tantum,
Quam pia tutandam sumpsit matertera custos.
Non oblita suum patrem matremque beatos,
Illa precabatur, sibi vellent esse faventes
Tam cari manes aeterno lumine laeti.
Neve pudebat eam cryptas imosque recessus
Turbis cum miseris intrare, et cantibus una
Solvere divinas laudes, finemque precari
Tot scelerum, votis sanctosque rogare sodales.
Ingruerat nox atra polo delapsa micante
Atque quiescebat, sedato murmure, Roma.
Inclita virgo suas de more reliquerat aedes,
Atque adoperta caput velo loca proxima adibat,
Cum iuvenis quidam subito fuit obvius illi,
Talibus ac dictis nocturna silentia rupit:
- « Casta puella, tuum decus admirabile novi,
Idque animo mecum sic haerens usque peregi,
Vulnere ut ignoto paullatim corda dolerent,
Donec flamma novos vehementius addidit aestus.
Implicita ora diu veneranda in pectore gessi;
Assiduus venas refovens increbruit ardor,
Qui magis augescens iucundior inde calebat.
Intus adhuc angor; super additur ignibus ignis,
Impatiens sed purus amor cum sanguine fervet,
Et quocumque feror, mihi spes est nulla quietis.
Excipe, quo crucior, virgo suavissima, amorem;
Tu quoque redde tuum; sit foedere iunctus uterque... »
Dicere plura velit iuvenis, cum Flavia subdit:
- « Si liceat tantum placidis confidere verbis,
Quisquis es, ingenium nobis ostendis amicum.
Ulli sed certae prohibent me nubere causae:
Virginis hunc florem nitidum servare spopondi
Atque dicare Deo, qui candida lilia quaerit.
Caelitus hortantur gnatam sine labe parentes,
Talis ut hinc abeam sedes aditura supernas,
Qualis ego fueram studiis vigilantibus alta.
Si qua mihi species, nequidquam ornatior ivi,
Nullus enim cultus nobis adhibendus inanis.
Nil mihi terra ferax iucundius undique profert,
Quam quae tuta parat nobis super aethera Christus.
Frustra igitur poscis quae nunquam reddere possum.
Si tu blanda petis, praebet sua gaudia Roma:
Abstinet illecebris genus illaetabile nostrum... »
At iuvenis mites effundens pectore voces:
- « Falleris, - inquit, - ego quis sim non aegrius audi:
Non inimicus ego, ditissima munera caeli
Exspecto gaudens, praeceptaque sancta secutus,
Laudibus aeternum recolens precibusque Theandrum,
Coetibus intersum, queis tu, neu noscor ab ullo.
Appellor Marcus, praeclaro a sanguine cretus.
Veridici nomen Christi contempsit et odit
Usque meus pater, immortalia praemia ridens,
Turpe putans occisi hominis monumenta vereri.
Heu memini - infandum! - quotiens laetissimus ille
Agmina Christiadum narrabat ducta necari,
Pestiferi generis digni cruciatibus instar.
Tunc ego spernebam simili feritate perosus
Insontes homines, quos turpes ipse putabam;
Quin etiam cladem visens atque horrida facta,
Nullas ex oculis lacrimas moerore profudi.
Postea cum gradiens primum te, Flavia, vidi
Persimilem nymphis per amoena vagantibus arva,
Ambrosio circum redolentem flore iuventae,
Aspera continuo glacies de pectore fluxit,
Dulcius et quiddam tetigit praecordia raptim.
Omnia tunc novi de te, quin nosceret ullus
Nocte dieque simul mea mens quid volveret intus.
Iam pridem tua sollicitus vestigia sectans,
Christicolis subii penetralia pervia solis.
Impulsos tanquam divino afflamine cunctos
Ad summum vidi Regem sustollere vultus
Supplice dum multae resonabant murmure voces.
Permotus subito praesentia numina caeli
Percepi, et grato quasi nectare rursus alebar:
Tunc amor et pietas sua vincla tulere vicissim,
Quae ne triste quidem poterit dissolvere letum.
Ergo nonne animum fas est incendere amore,
Cum bona tanta mihi tu, virgo, prima parasti?
Si nondum vitiis prorsus noxaque solutus
Mox videar, citius lustrali fonte lavabor ».
Auditis stupuit mirans his Flavia verbis,
Aspiciensque polum facibus procul inde micantem
Sic ait: — « Omnipotens, agitat quod sidera, Numen
Id fieri voluit, fratrem te fratribus addi,
Tutior ut possis ad summas tendere sedes:
Ergo ne mentem studiis adverte profanis.
Me tamen hinc habeas vinctam pietate sororem,
Ut maneat foedi mea criminis inscia virtus.
Non violanda suis consevit Christus in hortis
Lilia, quae liquidis solentur odoribus auras.
Aspice praeterea quae perstent undique damna:
Num licet in nugis animum pertendere nostrum?
Te fortasse latent gemitus luctusque recentes?
Quot nostri fratres dudum iugulantur in horas!
Qui felix thalamus, cum magna pericula subsint?
Nos meliora manent nunquam moritura: propinquum
Tempus adest, quo nostra magis sit fulgida virtus ».
His virgo dictis abiit; iuvenisque relictus
Ingemit et lacrimis errantia lumina rorat.
Inque dies Marcus magis ardet amore puellae,
Desinit et nunquam tacitum crudescere vulnus;
Pallescit facies, languescunt aegrius artus,
Namque nihil valet ingentem lenire dolorem:
Tu, veniente die, tu, decedente, vocaris,
Flavia; te propter suspiria longa trahuntur.

Interea praeceps vulgatur rumor in urbe,
Christiadas multos iam dira morte peremptos,
Et plures alios ad caedem rursus ituros.
Non latet hoc Marcum maiore pavore trementem,
Qui advolat ad caedem cursu festinus anhelo.
Horrida saevities miracula barbara praebet:
Undique humum sanie tepidoque cruore madentem,
Abiectos artus, lacerataque viscera cernit.
Crescit tortorum rabies, generosa sed illis
Obstat Christiadum tolerantia; multa parantur
Supplicii genera, at virtus animosior inde
Verbera virgarum perfert ac vulnera ferri.
Deficiunt fractae pulsantia brachia vires,
At percussa novum sustentat corpora robur.
Spes eadem cunctis pandit prosperrima quaeque,
Elysiique magis properat divina voluptas:
Sic eadem cunctis est mens, ea regna subire,
In quibus aeternae cumulantur munera pacis.
Carnifices tandem consistunt. Praetor ad ipsum
Imperat ut quaedam pulcherrima virgo trahatur.
Iussa peracta statim: graditur religata catenis
Flavia, laetitiam spirans ex ore serenam.
Obiurgat praetor de relligione puellam,
Ista sed intrepide minitantia verba refellens
Vocibus ingeminat regi praeconia Christo.
Ast ille iratus tormenta acriora parari
Virgineis membris iubet, et diversa referri,
Ut diram subeat quae mortem spernere iactat.
Torquetur passis animosa puella capillis,
Vestibus abscissis nudatur pectus eburnum;
Multiplicat scelerata manus violentius ictus,
Nec pudet insanos tam candida plectere membra:
Effusus manat liventi corpore sanguis,
Procidit et virgo ceu flos succisus in herba.
Viderat haec Marcus tremuitque dolore repressus,
Attonitusque stetit, tanquam de marmore signum.
At quando exanimis visa est procumbere virgo,
Collectis animis et viribus inde resumptis,
Tandem se medios ululans coniecit in hostes:
Ut leo, qui gestans infixum poplite telum
Terribili fremitu queritur silvisque minatur.
Virginis ille caput morientis sublevat ulnis,
Et lacrimis miscens gemitus de pectore ductos:
— « Flavia, - conclamat, - dulcissima Flavia, tecum
Ecce meam cupio tristem profundere vitam.
Lumina paulisper reserans tu respice fratrem,
Fratrem, qui exoptat simili requiescere morte ».
Addere plura nequit: dum corda tumentia moerent,
Rumpitur effrenus reboatque per aëra plangor.
Flavia, vix oculis flexis, moritura beate
Subridet, diffusa genas fulgore corusco,
Protinus atque animam multo felicior efflat.
Hinc iuvenis magnis clamoribus aethera complens
Praetori increpitat fraudes facinusque nefandum:
— « Barbare, - ait, - rabiem qui gestas corde ferinam,
Me quoque tortorum laniet tibi fida caterva.
Rursus Christicolam teneas: ulciscere crimen.
Tu iubeas, truculente, novas exquirere poenas:
Verbera non metuo, doctus sufferre dolorem ».
Talia dicenti transfigit pectora ferro
Immanis tortor: vix incerto pede Marcus
Stat, titubat, tandem motu procumbit inerte,
Et resupinus humi fundit cum sanguine vitam.
Proxima virgo iacet iuveni: duo corpora iuncta,
Sanguis uterque fuit meliori sorte remixtus:
In caelis ambo solemni foedere gaudent.

Amastrae, Idibus Maiis, 1905.

IOSEPH SCOPA.

Terentius Iunior, qui « equestribus militiis atque etiam procuratione Narbonensis provinciae integerrime functus est », utraque lingua valebat. « Quam tersa omnia, quam Latina, quam Graeca!... Athenis vivere hominem, non in villa putes... » (1).

Titus Aristo, multarum litterarum homo, et privati iuris et publici peritus, « satis antiquitatis tenebat » (2), cuius sub nomine cognitio quoque graeci sermonis comprehendenda est.

Item dici potest de aliis, qui se totos in haec amoena studia abdere soliti erant!

(Ad proximum numerum).

M. Galdi.

PER POPULUM AD DEUM!

Iniquis hisce temporibus, dum homines impii christianae fidei ac bonis moribus asperrimum intentant bellum, humana divinaque omnia, dedita opera, adeo permiscentes ut « fluere ac retro sublapsa referri » videantur, iuvat alte animo figere quae nuper Episcopus Claramontanus, in Galliis, Pii X de sacerdotibus christiano coetui invigilando praepositis sententiam auctoritate plenam inlustrans, in epistola ad suum Clerum, ita lucide tradit (3):

« Id de quo acriter instat Pontifex, tamquam de fundamento spei melioris aevi, est pastoralis muneris foecunditas; quare B. illum Ioannem Vianney, pagi, quem Galli *Ars* appellant, *curatum*, quique Deo precando, caritatis operibus explendis, pueris christiana doctrina imbuendis, Sacramentis administrandis, aegrotis invisendis solandisque totum se tradidit, Nobis veluti singulare virtutis exemplar ad imitandum proposuit. Cuius eximiam vitae rationem Pontifex ipse secutus est, id temporis spatium, quo " parochi „ vices in oppidulis Tombolensi et Salzanensi pie sancteque gessit. Hosque annos, bonis ominibus prosecutus, omnium felicissimos dixit, tum cum inter sodales e Clero sacri ministerii sollicitudines conferens, familiariter compellaret: *Noialtri cappellani!* Quamobrem ea vitae ratio, quae ad humilem sacerdotem pastorali animarum curae gerendae praepositum spectat, quaeque suis nativis etsi ignoratis virtutibus, ab omni plausu et inani ostentatione abhorrens, B. Ioannem Vianney ipsumque Pontificem, praeter communem hominum opinionem, ad summos nunc evexit honores, non modo praecipua, sed una est, qua humano generi corporis voluptatibus dedito Deique rerumque divinarum incurioso efficacissimum remedium quaeramus. Etenim assiduae ad Deum preces, Christiana doctrina pueris, facili, accurata et definita oratione tradenda, in poenitentiae confessionibus excipiendis industria et labor, graviter aegrotantibus catholicae religionis charismatibus adesse, sobrietas usque ad austeritatem, caritas usque ad vitae iacturam, haec, licet antiqua, at tamen semper nova, Dei sacerdotibus erunt adhibenda, ut populum ad fidem Deique amorem reducant ».

« Cetera instituta, quae rei familiaris tuendae studio, pro recentioris aevi adiunctis, inducta sunt, nullam salutarem sortientur vim, ni christianis virtutibus, ceu servi domino, pareant ».

Profecto haec verba, luculentissima, nulla explanatione egent. Id tamen nos Dei ministros gravissime admonent, " ne saecularibus negotiis implicati „ ea neglegamus quae potiora sunt, neve quae sicut umbra praetereunt inepte sectemur. Sat prata bibere!... Quae spiritus sunt intenso amore diligere et curare tempus est: " Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus „; qua una significatione, idest, ut rerum externarum cura, in coetu Christiano instaurando, secundas ferat partes, dicimus: *Per populum ad Deum!*

Scrib. in Portu Romatino Kal. Iuniis.

Marcus Belli.

(1) Ibid., lib. VII, Ep. 25.
(2) Cfr. lib. I, Ep. 22.
(3) Haec excerpta, latino sermone, verbum verbo reddimus ex vicetino quotidiano commentario, cui *Berico* nomen est, num. 105 huius anni MCMV.

DE SANCTA ELISABETH
HUNGARORUM REGINA.

Beatae Elisabeth, Hungarorum reginae, Montalembertus vitam scripsit praeclaram: tantum scriptorem merita est profecto mulier virtutibus eximiis et summa sanctitate, quam iure Hungari, qui libertati suae tam acriter student, venerantur omnes et invocant certatim.

Presbourgensi in castro ab Andrea II Hungarorum rege Elisabeth orta est anno MCCVII matremque habuit Gertrudem Meraniensem. Christianissime teneris ab unguiculis institutae primus sermo angelica salutatio fuit; Deumque diligebat puerula, quamvis vix nosceret nomen, et sponte sua ad caelestia pertrahi sese experiebatur.

Die quadam, dum per hortulos discurrit, eam pater adspexit, qui ira commotus quo iret rogavit quaeve deferret. Tunc ipsa: « Rosas collegi »; quum vero tempus rosarum iam abiisset› voluit pater rem oculis fidelibus inspicere. Rosae in veste reapse erant: frustula panis, quae Elisabeth pauperibus servaverat, in flores mutaverat Omnipotens.

Anno MCCXI legati venere ad regem ut filiam Arminio *Landgravio* sponsam peterent. Annuit pater: quinquennis in incunabulis argenteis ad sponsum ducta, feriisque mirandis a Turingiis accepta.

Verum dum in landgravii aula crescit, pietas eius aemulationem parit et odia: virgo tamen ab hominibus derelicta animam suam Deo commendat, neque cum sociis aut amicis queritur. Brevi novum supervenit infortunium. Anno enim MCCXVI sponsus eius regni haeres occubuit. Iamque eam in claustrum missuri erant, quum mortui frater, eius animi pulchritudine captus, eam sibi vindicat uxorem. Elisabeth mutuo diligit; non ita tamen ut pietatis sensus minuat. Die quadam in templo, Iesum intuens cruci affixum et spinis coronatum, suam e capite abiicit coronam et fletu effuso conculcat. Thuringiae ducis uxor, quae cum ea est, quasi exemplo malo offensa rogat quid fecerit et qua de causa. Tum Elisabeth: « Ne irascaris – inquit – amica; Iesum video spinis coronatum, auream ego coronam gemmis distinctam retinere iam nequeo ».

Anno MCCXXI nuptiae celebratae maxima pompa fuerunt. Felicissimum nuptiarum tempus effluxit, at citissimum simul! Ut placeret marito curabat in omnibus uxor, non vanitate ducta, sed ne occasionem peccati alias illi praeberet. At quum caritas suaderet, omnia audebat ita, ut leprosum quoque domi accipere eumque nuptiali in thalamo collocare non dubitaverit. Quem rediens maritus quum vidisset, minime iratus est uxori; leprosus enim ille Iesu figuram ipsius oculis assumpsit, ita sane ut ad uxorem conversus exclamaverit: « Da saepe, Elisabeth, nostro thalamo hosce hospites, atque ego gratias habebo ».

Filii ex nuptiis nati iam tres erant, quum discedere Aloisium ab Elisabeth oportuit et Hierosolymam belli causa proficisci. Uxor profecto Ierusalem usque eum erat sequutura, at praegnans quum esset, domi remansit anxia et in precibus. Aloisium vero non amplius vidit, morbo absumptum antequam terram attingeret divino sanguine ruboratam. Quod quum Elisabeth rescivit, insanire iam dolore teterrimo visa est; ad dies octo sponsum vidua quaesivit: « Omnia ecce amisi cum te perdidi » – hisce querebatur misera – « vita deficit, sol est obscuratus, quum me dereliquisti viduam. Quomodo abs te vivam? »; Deumque obsecrabatur, ut consolaretur.

Sponso orbata, regia ab aula eiecta est. Pauperrima facta quae filia regis fuerat, victum et asylum sibi filiisque postulat. In foeno iacent qui regis in aulis quieverant! Quum denique ius regni non sibi, sed filiis vindicasset, terrenis bonis tandem valedixit, atque iuvenis admodum nihil aliud quam caelestem sponsum sibi quaesivit. Confessarius eius Conradus Magister maximis probationibus eam iterum iterumque experta est; quumque avunculus episcopus novas ei nuptias obtulisset, respuit omnino, ac tota Deo dedita cursum vitae absolvit.

Hosce per tramites ad culmen sanctitatis Hungarorum regina pervenit.

Vox Urbis Commentarius

procuratores quaerit, qui apud exteras gentes atque in ipsis Italiae civitatibus magis magisque ipsum Commentarium diffundant; iisque amplam pro laboribus mercedem solvet.

Itaque qui rem sibi sumere posse credant ubivis sint terrarum ad ARISTIDEM LEONORI equitem, *Vox Urbis* commentarii possessorem atque administratorem (Romae, Via Alessandrina, 87) scribant, qui sua vice commercium epistolarum cum ipsis inibit, atque de re omnes explicationes suppeditabit. Iuvenes praesertim invitantur, qui latinam linguam callentes inde sedulitatis suae emolumenta percipere cupiant.

decorus conventus fiebat virorum qui artem musices callerent.

Mirum sane quot clarissimi viri ex omnibus Italiae partibus convenerint, ea modo causa, ut ars musicorum sacra, Pii X Pontificis Maximi vestigiis insistat, qui nuper placitum edidit ad arcendam e templis musicam illam profanam, quae, theatrum omnino redolens, a pietate, atque a religione mentem revocare apud nos consueverat.

Hi viri illustriores vel musicis concentibus, vel organis, per tres dies verbis et re illuc contendere nisi sunt, ut in posterum nihil iam in templis exaudiatur praeterquam sanctum atque impollutum.

Sic quidquid ex ingenio Palestrinae olim profluxit, quidquid ex eius discipulis, id unum castum habeatur atque adprobetur. Quod vero ab eius ingenio alienum, cautum est ab illis acuti atque acerrimi iudicii viris, ut ineptum et hoc reprobandum aestimetur.

Et multae cantorum scholae, quibus augusta civitas maxime honestatur, quae apud singulas urbis paroecias, statutis diebus, coluntur, optimum undequaque specimen dederunt. Et pueri aderant, aderant et adulti; illi vel adhuc scholis primis addicti, hi vero opifices atque adsueti ad vitam sibi quaestu captandam. Quae quum vidisses, in mentem subito revocasses illud Vergilii:

Iam nova progenies caelo demittitur alto!
Magnus ab integro saeclorum nascitur ordo!

Postquam vero diu graviterque de re musica inter se se, in varia concilia distincti ac divisi, consuluissent, ipsi, sub vesperum, apud aedes se se alacres conferebant, quibus est nomen *Oratorio di S. Francesco di Sales.*

Illic erat praeceptum, hic actio; illic consilium, hic executio. Post insigne hoc musices specimen, magna procul dubio est relata pro musicis sacris victoria.

Ad haec, ut facile a templis musica illa repellatur, quae e theatris egressa, per compita et per fora passim exauditur, multa sunt a multis iusta proposita placita. Utinam vero haec tandem ad manum venerint, tunc viribus omnium sapientiam coniunctis, populus christianus nihil invidendum esse putaverit hominibus profanis, qui licentiosa spectacula frequentare consueverint.

Cum canticis vetustioris aevi, exaudita quoque fuerunt, in nostris coetibus nocturnis, cantica aevi recentioris. Placet prae ceteris memorare quae, abhinc paucos annos suavissime composuerat D. Thermignon, taurinensis, scholae olim magister Academiae a *Stephano Tempia* indictae, qui primum apud subalpinos hoc musicum Collegium invexit.

Burghesiani musei altera ex aulis.

Adest religiosa pompa, in qua, mirum in modum, exprimitur cantus ille Paschalis qui incipit: *Salutis humanae Sator!*

Hic primum e procul levissima voce exauditur, mox propius accedit, et numeris distinctis atque elatioribus, tandem in conspectu adest, atque iterum lentis pedibus, sensim sine sensu, recedit, ut ad ultimum longissime finiatur. Nil dulcius, nil suavius, nil unquam tam perfecta executione expressum!

Fit plausus universalis, et tellus caelumque dat plausum ingentem.

Ea fuit maximi omnium musicorum conventus optima conclusio.

SUBALPINUS.

EX SS. CONGREGATIONIBUS ROMANIS

SENTENTIAE NOVISSIMAE SELECTAE.

Ex Congregatione Concilii Tridentinis decretis interpretandis:

Missae, quae ex onere perpetuo inhaerent ecclesiae, monasterio, confraternitatibus aut locis piis quibusvis, sed in nulla ecclesia sunt constitutae, ita ut a quolibet sacerdote pro administratorum arbitrio ubivis applicari possint, ad instar manualium habendae sunt. (Ex decr. *Aliphan.* d. XIX mens. Decembr. an. M DCCCC IV).

— Sacerdotes, quibus a rectoribus seu administratoribus ecclesiarum committitur satisfactio unius aut plurium legatorum Missarum, in ecclesia fundatorum, non possunt pro suo arbitrio committere earum Missarum celebrationem aliis sacerdotibus cum minori eleemosyna etiam extra ecclesiam propriam (Ibid.).

— Sacerdotes fruentes cappellaniis fundatis sive ecclesiasticis sive laicalibus non possunt aliis sacerdotibus Missas suarum cappellaniarum celebrandas committere statuta eleemosyna pro suo arbitrio (Ibid.).

— Contra transgressores art. IV decr. *De Observandis* (1) Episcopus procedere potest in particulari, servatis de iure servandis, etiam cum censuris (Ibid).

Ex Congregatione Episcoporum et Regularium:

Consuetudo ingrediendi clausuram ad Monialium funera persolvenda tolerari potest. (Ex decr. d. XII mens Novembr. an. M DCCCC IV).

Ex Congregatione Propagandae Fidei:

Canonici titulares Capitulorum Cathedralium in Anglia, si iustis de causis a canonicatu se abdicent, inter Canonicos honorarios, audito antea Capitulo, ab Episcopo cooptari poterunt, qui tamen nunquam habeantur ultra tres. (Ex decr. d. VII mens. Iulii an. M DCCCC IV).

— A Vicariatu Bataviae seiungitur totum insulae Bornaei territorium, quod nunc Hollandiae dominio subest, in eaque erigitur nova Praefectura Apostolica nomine *Bornaei Hollandici* nuncupata, atque Ordinis fratrum Minorum S. Francisci Capuccinorum curis traditur. (Ex decr. d. XI mens. Febr. an. M DCCCC V).

Ex Congregatione Sacrorum Rituum, Indulgentiarum et Sacrarum Relliquiarum:

Potest continuari consuetudo immemorialis, qua recitatur vel cantatur a Confratribus Officium Defunctorum Dominicis aliisque festis de praecepto, dum iidem adstant Missae de die currente, exceptis tamen festis per annum solemnioribus, nempe duplicibus I classis et Dominicis privilegiatis item I classis. (Ex decr. d. VI mens. Sept. an. M DCCCC IV).

— Confirmatur cultus ab immemorabili tempore praestitus V. S. D. Carolo De Blesis, duci Britanniae, beato noncupato. (Ex decr. d. XIV mens. Decembris an. M DCCCC IV).

— Indulgentia adnexa orationi B. M. V. Immaculatae, a Pio PP. X compositae occasione eiusdem Iubilaei, in perpetuum lucrari poterit et animabus Purgatorii applicari. (Ex decr. d. XI mens. Ianuarii an. M DCCCC V).

— Festum Titularis Ecclesiae abbatialis in ecclesiis Monasterio incorporatis, praeter Titularem Ecclesiae parochialis, celebrandum non est ritu duplici I classis cum Octava, eo quod ibi Monachi qua parochi curam animarum exercent. In Officio, praeter suffragium Titularis Ecclesiae parochialis non est dicendum etiam illud Titularis Ecclesiae abbatialis. (Ex decr Ord. S. Benedicti Congregationis Austriacae d. XXVI mens. Ian. an. M DCCCC V).

— Omnes Sacerdotes in ecclesia saeculari celebrantes Regularibus ad tempus concredita, illius kalendarium sequi debent. (Ex decr. d. XXVII mens. Ian. an. M DCCCC V).

— Altare cuiuslibet oratorii Puellarum a charitate S. Vincentii a Paulo privilegiatum censetur pro omnibus Missis, quae in eo celebrantur. (Ex decr. d. I mens. Februarii an. M DCCCC V).

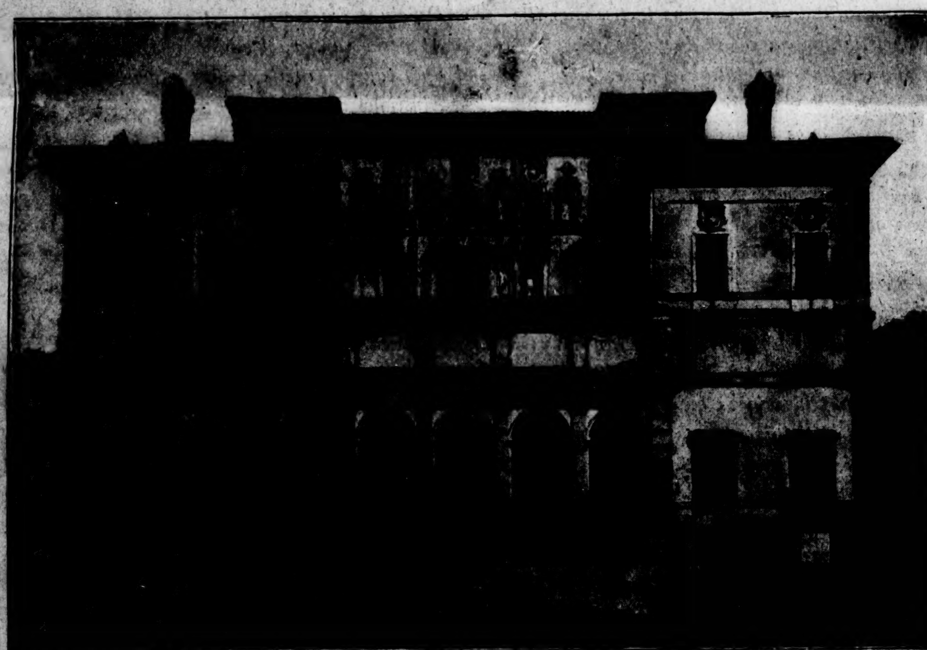
Burghesiani musei pinacotheca (Aula IV).

(1) Cfr. *Vox Urbis* an. VII, n. IX, pag. 70

BURGHESIANUM MUSEUM.

Inter almae Urbis thesauros, antiquae simul ac recentioris artis mirifica exempla complectentes, Burghesianum illud museum recensendum est, a Scipione S. R. E. Cardinali Burghesio nuncupatum, quod vir hic clarissimus, nepos ex sorore Pauli V Pont. Max., et a suis civibus « Romae deliciae » appellatus, in medio suburbano rure exstruxit, opera Ioannis Fiammingi architecti, vulgo *il Vasanzio*. Inter semitas ex lauro, cupressu, myrto excitatæ aedes, hinc illic cippis statuisque circum interpositis, ita ut animum quodammodo ad artis delectationes disponerent.

Moles quadrata atque ornamentis ditissima. In primo aditu magnus oecus locum praebet conclavibus altis, patulis, luce abundantibus,

Burghesiani musei prospectus.

quorum in fornicibus parietibusque pictores, non ignobiles quidem, udo colores illeverunt, aliique artifices coronaria opera lapidesque pretiosos induxere: undique magnificentia, splendor, rectumque iudicium, quod non ipse musei conditor, sed nobiles viri, qui ei per saecula successerunt, apprime monstrarunt, inter quos peculiari memoria dignus M. Antonius ille, qui Gabii monumenta simul ac in lucem venerunt, sibi procuravit.

Verum quum Camillus Burghesius Paulinam Bonaparte uxorem duxit – cuius effigiem Canova sculptor reddidit marmore immortalem – atque Napoleoni imperatori leviro suo morem gessit agrumque Lucediensem cum ducentis praeclaris operibus Parisios translatis commutavit, musei excellentia deminuta est, tantumque post varios eosque multiplices labores et impensas factum est ut iterum superiore saeculo instauraretur.

Anno denique MDCCCXCI museo pinacotheca addita, quam Burghesia gens in Urbano palatio collegerat, in uno loco sic conclusis tot praeclaris operibus, quae lector aciem oculorum intendens in aularum figuras, speciminis gratia in commentarium nostrum hodie allatas, vix mente sibi effingere poterit.

VARIA LATINITAS

PAROEMIAE SIVE ADAGIA (1).

De amicitia.

Amicorum communia omnia (Τὰ τῶν φίλων κοινά). — Ex hoc proverbio Socrates colligebat omnia bonorum esse virorum non secus quam deorum: Deorum – inquit – sunt omnia; boni viri deorum sunt amici, et amicorum inter se communia sunt omnia; bonorum igitur virorum sunt omnia. Refertur adagium apud Euripidem in *Oreste*: « Inter enim amicos cuncta sunt communia »; in *Phoenissis*: « Communis omnis est amicorum dolor »; et in *Andromacha*: « Nam vere amicis proprium prorsus nihil; sed inter ipsos cuncta sunt communia ».

Terentius in *Adelphis*: « Nam vetus quidem hoc verbum, amicorum inter se communia esse omnia ». Testatur et apud Menandrum fuisse in eadem fabula M. Tullius (*De offic.*, lib. I): « Ut in Graecorum – inquit – proverbio est, amicorum esse omnia communia ». Citatur quoque ab Aristotele (*Moral.*, I) et a Platone (*De legib.*, V); quo loco conatur demonstrare felicissimum reipublicae statum rerum omnium communitate constare: « Prima quidem igitur – scribit – civitas est et rei publicae status ac leges optimae, ubi quod iam olim dicitur, per omnem civitatem quam maxime fieri potest observabitur. Dictum est autem vere, res amicorum communes esse ». Idem ait felicem ac beatam fore civitatem, in qua non audirentur haec verba: « Meum et non meum ». Aristoteles (*Polit.*, III) temperat Platonis sententiam, volens possessionem ac proprietatem esse penes certos, ceterum ob usum, virtutem et societatem civilem, omnia communia iuxta proverbium. Martialis (lib. II, 34) iocatur in quemdam Candidum, cui semper in ore fuerit hoc adagium, quum alioqui nihil amicis impertiret:

Κοινὰ φίλων *haec sunt, haec sunt tua, Candide* κοινά,
Quae tu magniloquus nocte dieque sonas.

Te Lacedaemonio velat toga lota Galeso,
Vel quam seposito de grege Parma dedit:
At me, quae passa est furiosi cornua tauri,
Noluerit dici quam pila prima suam.
Misit Agenoreas Cadmi tibi terra lacernas:
Non vendes nummis coccina nostra tribus.
Tu Lybicos Indis suspendis dentibus orbes:
Fulcitur testa sagina mensa mihi.
Immodici tibi flava tegunt chrysenteta mulli:
Concolor in nostra, cammare, lance rubes.
Ex opibus tantis veteri fidoque sodali
Das nihil, et dicis, Candide: κοινὰ φίλων?

Eleganter Theophrastus apud Plutarchum in commentariolo, cui titulus Περὶ φιλαδελφίας: « Si res amicorum communes, maxime convenit ut amicorum item amici sint communes ». Cicero (*De leg.*, I) videtur hoc adagium Pythagorae tribuere, quum ait: « Unde enim illa Pythagorica vox τὰ φίλων κοινά, καὶ φιλίαν ἰσότητα » id est: « Res amicorum communes, et amicitiam aequalitatem ». Praeterea Timaeus apud Diogenem Laertium tradit hoc dictum primum a Pythagora profectum fuisse. A. Gellius (*Noct. Att.*, I, 9) denique testatur Pythagoram non solum huius sententiae parentem fuisse, verum etiam huiusmodi quamdam vitae ac facultatum communionem induxisse.

Amicus alter ipse (Τὸν φίλον, ἕτερον αὐτόν). — Haec quoque ad Pythagoram auctorem referunt, quod eamdem complectantur sententiam τὴν φιλίαν ἰσότητα εἶναι, καὶ μίαν ψυχήν, τὸν φίλον ἕτερον αὐτόν, id est: « Amicitiam aequalitatem esse et eamdem animam; amicum alterum ipsum ». Neque enim quidquam non commune, ubi fortunarum aequalitas, neque dissentio ubi idem animus, neque divortium ubi coagmentatio duorum in unum. Aristoteles (*Magn. moral.*, II): « Quoties – inquit – volumus vehementer amicum dicere, una, inquimus, anima mea et huius.... Est enim, ut dicere solemus, amicus alter ego». Plato (*De legib.*, VI) citat tamquam vetus dictum et ceu proverbium iactatam aequalitatem amicitiae; non tamen sentit iuvenibus ac senibus, doctis atque indoctis, stultis ac sapientibus, robustis ac debilibus omnia aequalia exhibenda esse, sed cuique pro sua dignitate distribui oportere: inaequalibus enim aequalia – scribit – erunt inaequalia. Et, ut summum ius in summam iniuriam vertitur, ita summa aequalitas, summa fit inaequalitas. Quemadmodum festiviter dixit Plinius, aequalitatem in ferendis sententiis nihil inveniri posse inaequalius. Quamquam hoc etiam quidam ex Homero sumptum existimant, ad quem illud aliquoties: ἶσον ἐμῇ κεφαλῇ, h. e.: Aeque atque meum ipsius caput. Et haec omnia Aristoteles (*Moral.*, IX) proverbii titulo affert.

(*Sequetur*).

(1) *Adagium* (graece Παροιμία) appellatur dictum, quo continetur aliqua sententia, aut praeceptum utile ad actiones vitae recte componendas. — Quae edemus pleraque ab A. Manucii operibus deduximus.

MUSICORUM CONVENTUS
APUD AUGUSTAM TAURINORUM.

Quo tempore in Urbe maximus cogebatur conventus pro Eucharistia rite in populis colenda, et simul a clarissimis viris agebatur quanam potissimum ratione esset maiore cultu ac reverentia a civitatibus usque ad humiles pagos adoranda, Augustae Taurinorum haud in-

reo adversa parte, inclusum circulo et Augustissimo Virginis Mariae nomine inscriptum, aversa vero numerum referat praesentis anni MDCCCCV et in circulo « Pius X restituit » Cruci trophaeum ex auro superemineat. Eadem Crux argenteae stellae radiis super imposita Ordinis numisma sit. Careant Equites torque, sitque eorum vestis rubri coloris tunica, duplici ordine globulorum ex auro, circa collum atque ad extremas manicas serico villoso nigro distincta cum fimbriis aureis. Humeralia sint, tum aureis laciniis, tum ordinis emblemate superne ornata. Femoralia praelonga sint e panno nigro, cum aurea fascia. Calcaria aurea. Oblongus, duplici cuspide, fimbriatus auro galerus, Pontificios referat aureo nodo inclusos colores. Aurata Crux sit gladii capulus, vagina nigra, cingulus aureus cum fimbriis rubris. Sicuti priscis temporibus Ordinis taenia sit rubri coloris, sed circumdata albo. Gestent Equites Crucem taenia serica rubra extremis oris alba, collo circumducta dependentem. Inserant ad pectus sinistro lateri numisma. Quibus animi ingeniique dotibus lectissimos viros hoc ordine decorandos, praeditos esse oporteat clare, superius significavimus, ideoque ut hi semper meritis dumtaxat propriis commendentur, omnes concessiones etiam a Decessoribus Nostris Militiae auratae Equitibus factas, circa privilegium nobilitatis, et Palatini Comitis titulum quae fortasse nondum, sublatae fuerint, vi similium Apostolicarum Litterarum Gregorii Papae XVI, sub die XXXI Octobr. anni MDCCCXXXXI quas ante recensuimus, per praesentes auctoritate Nostra interposita omnino abrogamus, easque in posterum nullius roboris esse decernimus ac statuimus.

Denique oculos mentis nostrae convertentes ad Militiae Iesu Christi nobilissimum ordinem, quem anno MCCCXVIII post Ordinis Templi ruinam, Dionysius I Portugalliae et Algarbiorum Rex instituit, auctore et auspice Ioanne PP. XXII sec. mem. Praedecessore Nostro, hunc equestrium Pontificiae Sedis Ordinum, supremum esse auctoritate Nostra, per praesentes edicimus ac mandamus, quo non alter sit dignitate potior, sed ceteris amplitudine ac splendore supereminеat. Una sit Equitum classis, sed quo magis per Nos consultum sit huius Supremi ordinis decori, volumus ut posthac Crux ordinis propria collo dependeat, ex aureo torque, qui constet alternis clypeolis Crucem ordinis ac Pontificium emblema referentibus nodis aureis inter se iunctis. Traditum enim memoriae est, et ipsos veteres dictae Militiae Equites simili torque iamdiu usos fuisse alternis ensibus ac tiaris caelato. Similiter volumus ut corona querna ex auro, parva taenia, ex enchausto rubro, inferius vincta Crucem concludat: tandem ut femoralia alba e serico rasili genua non praetergrediantur; caligae sint sericae, et item albae; aureae denique fibulae calceolos ornent. Quoad tunicam, ensem et alia ornamenta nihil immutetur.

Verum tamen expresse mandamus ne inter Equites eiusdem Militiae discrimen contingat, sed unusquisque ordo stemmata, insignia, arma, atque ornamenta, a Sancta Sede praescripta servet integerrime, ut praefata insignia Cruces, numismata, vestes, enses, opera phrygia, atque ornamenta tum propria ordinum supradictorum S. Silvestri Papae, Militiae auratae, ac Militiae Iesu Christi, cum ceterorum quos Apostolica Sedes conferre solet, sint adamussim confecta ad normam exemplarium quae in Cancelleria Equestrium Ordinum, penes Nostram a Brevibus Apostolicis Litteris Secretariam, iussimus asservari; simulque prae oculis habeantur apposita schemata, quae singulis vicibus, cuilibet equestri dignitate aucto, de more traduntur.

Haec statuimus, mandamus, praecipimus, decernentes praesentes Litteras firmas, validas atque efficaces semper fore, suosque plenarios atque integros effectus sortiri atque obtinere, illisque ad quos spectat plenissime suffragari; irritumque et inane si secus quidquam super his a quocumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Nostra et Cancellariae Apostolicae regula de iure quaesito non tollendo, aliisque Constitutionibus et ordinationibus apostolicis nec non supradictorum equestrium ordinum etiam statutis, ceterisque contrariis licet speciali mentione dignis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die VII mens. Febr. anno MDCCCCV, Pontificatus Nostri anno secundo.

ALOIS. Card. MACCHI.

DIARIUM VATICANUM.

(Die XXI mens. Maii — d. XX mens. Iunii MDCCCCV).

Coram SSmo admissiones.

Praeter Purpuratos Patres, Urbanos Antistites aliosque viros, qui sui cuiusque muneris gratia Pontificem de more adiverunt, peculiari nota digni sunt iuxta admissionis diem: Tusculani cives ab episcopo suo Purpurato Patre Francisco Satolli coram adducti; Ferdinandus Radziwill princeps eiusque uxor; Nicolaus Szécsen De Temerin comes, Austrorum Hungarorumque legatus apud Apostolicam Sedem; Iulius Betancourt, Columbiae administer; peregrinorum manus ex Brasilia; Ioannes Strozzi, Canonicorum regularium lateranensium e Sanctissimo Salvatore abas generalis cum concilio Ordinis sui; Albani cives ab emo viro Antonio Card. Agliardi episcopo suo coram adducti; Belgae, Galli, Hispani atque Argentini cives qui Romam peregre petierunt; Eucharistici Urbani Conventus legati; Emanuel Aguirre de Teiada-Valdosera, Hispaniae legatus apud Apostolicam Sedem; Amedeus De Bié, S. Ordinis Cisterciensis communis observantiae abas generalis.

Pontificiae electiones.

— R. d. Ioannes Graziani, vicarius Tudertinus, episcopus Charystien. renunciatur.

— R. p. Felix Fioretti, Congregationis Cleric. Reg. S. Pauli Apostoli (vulgo Barnabitarum) praepositus generalis, inter iudices Sacr. Rituum Congregationis adlegitur.

Vita functi viri clariores.

Die I mens. Iunii, Placentiae, **Ioannes Baptista Scalabrini,** illius dioecesis episcopus, Fini, in oppido Comensi natus an. MDCCCXXXIX. Vir singulari virtute atque insigni caritate, Evangelii praecones ad fidem in Italis emigratis servandam congregavit, ac Societatem S. Raphaelis condidit ad eorum tutelam apud exteras gentes suscipiendam.

— Eadem die Vulsinii, ubi ortum duxerat, **Iosephus Cozza Luzi** ex Ordine S. Benedicti, S. R. E. alter a bibliotecario. Litterarum historicorumque monumentorum peritissimus plura edidit sapientiae suae documenta; e palimpsestis fragmenta Strabonianae geographiae revelavit.

— Die XII Monachii **Henricus Denifle** ex Ordine S. Dominici, Imst in oppido natus an. MDCCCXLIV, Apostolicae Sedis alter a tabulario. Multa doctrina ipse quoque imbutus, multa vulgavit opera. Memoranda maxime quae de Lutero scripsit, quamquam imperfecta ob mortem reliquit.

Varia.

— Die XXI mens. Maii apud Eminentissimum virum Seraphinum Card. Vannutelli Slavorum episcopi congregantur ad « liturgicas » quaestiones pertractandas.

— Die XXV in Beatificationum aula SS. D. N. Pius PP. X sacra litat coram mulieribus e congregatione, cui a Mariae Filiabus nomen, Romam undique terrarum peregre petentibus; eas deinde benigne alloquitur.

— Die I mens. Iunii ad XVI Conventum Eucharisticum in Urbe auspicandum, in Vaticana basilica Pontifex sacra sollemnia peragit.

— Die IV in eadem basilica, ipsius Conventus participes atque peregrini ad V millia hominum numerum congregantur, quibus orationem de SSma Eucharistia Pontifex habet.

— Die VI triumphali pompa Immaculatam Hostiam a Xystino sacello ad Vaticanum templum Pius PP. X deducit, sollemnia Eucharistica hoc ritu concludens.

— Die XI Pontificiae litterae de ratione circa religionis civitatisque negotia habenda ad Italiae episcopos mittuntur.

ANNALES.

Navalis pugna inter Iaponios et Russos.

Atrocissimum bellum quod in ultimo oriente perdurat, supremo discrimini obvenisse videtur navali certamine, quod Thsushima in freto superioris mensis postremis diebus locum habuit.

Ut enim fortunam belli sibi hactenus adversam in suam tandem partem Russi inclinarent, magnis impensis maximisque cautelis alteram tertiamque classem nordico in mari collegerant, quas aliam post aliam in Asiam mitterent. Classium, Rodjestwenski summo duce, vices in itinere repetere supervacaneum hodie est, et piscatorum caedes in anglico mari, et moras apud Gallorum africana littora, inducias denique apud eorumdem Gallorum Sinenses portus, quae tantas tamque varias iras concitarunt.

Nihilominus non tantum prima classis, sed etiam subsidiaria, Vladiwostockium portum iam petebant, quum supremum fatum utramque disiecit. Advigilabat enim suasque vires iterum instruxerat Togo ille triumphator, cuius virtute Arthurus portus occupatus est. Is igitur quarto kalendas Iunias, sub vesperam hostiles copias Thsushima per fretum transeuntes repente aggressus est. Diuturna quidem atroxque pugna fuit, atque per integram noctem varia fortuna perducta; Iaponii tandem tum tormentis bellicis suis potentissimis, tum, idque maxime, missilibus naviculis hostium navigia submerserunt, aut verterunt in fugam, aut secum captiva abduxere. Vladiwostockium versus vix naves duae paene incolumes aufugere; navarchi interfecti duo; alii captivi facti sunt omnes, quos inter Rodjenstwenski ipse princeps, qui modo Sasebo in urbe vulneratus iacet.

Pacis concludendae auspicia.

Hisce expletis, de pace tandem aliquando componenda suscepta consilia sunt, atque primum a Rooseveltio, nordicae Americanae foederationis praeside, utrique parti oblata. Men-

— Toleratur Campostellanensis antiquissima consuetudo transferendi solemnitatem festi SS. Corporis Christi, dummodo festum dicatur solemnitas tantum externa cum unica Missa solemni vel cantata et Processione cum SSmo Eucharistiae Sacramento, non tamen si pro festo intelligatur officium cum Missa sub relativo ritu cum Octava. (Ex decr. d. III mens. Februarii an. M DCCCC V).

— Sacerdotes saeculares sequi debent kalendarium ecclesiae regularis, in qua celebrant, etiam habitualiter ex officio. (Ex decr. d. V mens. Februarii an. M DCCCC V).

— Obligatio celebrandi festum Dedicationis Ecclesiarum, Dominica post Octavam Omnium Sanctorum, per decretum Cardinalis Caprara imposita omnibus Ecclesiis Gallicanis extenditur ad omnes regiones decursu temporis Galliae subiectas sine ulla praevia concessione Sanctae Sedis, vel expressa declaratione Praelati ecclesiastici, sive ibi sint Ecclesiae consecratae, sive tantum benedictae. (Ex decr. d. I mens. April. an. M DCCCC V).

— Indultum pro Missa votiva Immaculatae Conceptionis B. M. V. extenditur quoque ad Sacerdotes saeculares III Ordinis S. Francisci; hisque et Sacerdotibus I ac III Ordinis Regularis etiam in privato Oratorio eadem celebrari Missa permittitur. (Ex decr. d. XXII mens. Martii an. M DCCCC V).

— Beatus Ioannes Baptista Vienney parochus loci Ars patronus caelestis renuntiatur sacerdotum omnium qui animarum curam gerunt. (Ex decr. die XII mens. April. an. M DCCCC V).

— Usus instrumentorum, quae vulgo *violini, viole, violoncello, contrabasso, flauti, clarini, fagotti, trombe* admitti potest in illis functionibus et temporibus in quibus sonus organi aliorumque instrumentorum non prohibetur a Caerimoniali Episcoporum, a *Motu proprio* SS. D. N. Pii PP. X de musica sacra, et a Decretis S. R. C. uti in *Pisana*, d. XX mens. Martii M DCCCC III et in *Campostellana* d. VIII mens. Ianuarii M DCCCC IV super Triduo Maioris Hebdomadae; verum iuxta prudens Ordinarii arbitrium in singulis casibus cum dispensatione a lege et praxi communi adhibendi in sacris functionibus cantum gregorianum vel musicam polyphonicam aut aliam probatam. Usus vero dictorum instrumentorum permitti nequit in Officio defunctorum. In Missa denique defunctorum et absolutione teneantur quae superius declarata sunt et servatis servandis, ita ut sonus organi aliorumque instrumentorum tantum ad sustinendas voces adhibeatur et sileant instrumenta quum silet cantus iuxta Caeremoniale Episcoporum lib. I c. XX VIII n. 13. (Ex decr. *Campostellana* d. XV mense April. an. M DCCCC V).

ACTA PONTIFICIA

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

PII PAPAE X

LITTERAE IN FORMA « BREVIS » CIRCA EQUESTRES ORDINES AB APOSTOLICA SEDE CONCEDENDOS.

PIVS PP. X

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Multum ad excitandos ad egregia facinora hominum animos, praemia virtuti reddita valent, quae dum ornant egregios bene de re sacra vel publica meritos viros, ceteros exemplo rapiunt ad idem laudis honorisque spatium decurrendum. Hoc quidem sapienti consilio Romani Pontifices Decessores Nostri Equestres Ordines, quasi gloriae stimulos, singulari studio prosequuti sunt, horumque alios instituere, alios iam institutos, vel pristino decori restituerunt, vel novis ac potioribus privilegiis ditarunt.

Nunc autem cum peropportunum visum sit gravibus de causis quaedam immutare de nonnullis Equestribus Pontificiis Ordinibus, nempe de Ordine Sancti Silvestri Papae sive Militiae Auratae, ac de Ordine Militiae Iesu Christi, Nos collatis consiliis cum dilecto filio Nostro Aloisio S. R. Ecclesiae Diacono Cardinali Macchi, a Brevibus Apostolicis Litteris Secretario, et Pontificiae Sedis Equestrium Ordinum Magno Cancellario, omnibus rei momentis attente ac sedulo perpensis, ex certa scientia ac matura deliberatione Nostris haec quae infrascripta sunt decernenda existimavimus.

Neminem latet Ordinem Militiae auratae, sive ab aureo calcari, inter vetustissimos iure esse enumerandum; Constantino enim Magno Imperatore, Silvester PP. I sanctae memoriae Decessor Noster, auctor illius fuisse dicitur. Hic priscis potissimum temporibus a Decessoribus Nostris magno semper in honore habitus est; sed postea rerum humanarum ac temporum vicissitudine de veteri splendore ac dignitate excidit. Illum per Apostolicas Litteras die XXXI mensis Octobris anno M DCCC XXXXI eadem hac forma datas Gregorius PP. XVI rec. mem. Decessor Noster ad pristinum decus curavit revocandum: ipsi vero titulum S. Silvestri Papae tribui iussit atque exinde novum quasi constituit equestrem Ordinem S. Silvestri Papae, sive auratae Militiae appellatum. Eumdem Ordinem duabus tantum constare classibus praescripsit Commendatorum, et Equitum, sed in praesens iustae et rationabiles causae suadent ut etiam Equester Ordo S. Silvestri, non minus atque ordines Gregorianus et Pianus tribus in posterum classibus constet, Equitum scilicet, Commendatorum, et Equitum a Magna Cruce. Nos itaque superiorem illam classem Ordini S. Silvestri tribuentes, eundem a Militia aurata penitus seiungendum esse arbitramur: ne vero nobilissimi ordinis Militiae auratae memoriam aetas obliteret, et ipsam Militiam in distinctum Equestrem coetum de integro constituendam edicimus.

Quae quum ita sint, hisce Litteris, auctoritate Nostra, perpetuum in modum decernimus ac mandamus ut Equester Ordo S. Silvestri Papae, ab illo Militiae auratae omnino separetur, atque alterum ab altero, per praesentes, ita seiungimus, ut duo diversi ac distincti in posterum Ordines exinde efformentur, alter a S. Silvestro Papa appellandus, et alter a Militia aurata sive aureo ex calcari. Ordo S. Silvestri, non aliter ac Pontificii Ordines supradicti Gregorianus et Pianus tribus constet classibus, nempe Equitum sive tertia, Commendatorum sive secunda, et Equitum a Magna Cruce sive prima classi. Crux Ordinis propria eadem esto atque hodierna, dempto aureo dependente calcari; sit videlicet aurea, octangula, alba superficie, Imaginem S. Silvestri Papae in medio adversa parte referens, aversa vero emblema Pontificium caeruleo inclusum circulo, quo tum Gregorianae instaurationis, quum hodiernae renovationis anni aureis litteris imprimantur M DCCC XXXXI et M DCCCC V. Ipsa Crux argenteae stellae radiis imposita Ordinis numisma sit. Similiter ruber ac niger sint fasciae ordinis propriae colores. Sit vestis nigri coloris tunica, unico globulorum ordine ad extremas manicas et circa collum villoso serico nigro ornata, ac phrygiis ex auro operibus distincta. Femoralia nigra sunto, praelonga cum fascia ex auro. Niger ex serico villoso galerus oblongus, duplici cuspide, emblemate Pontificio ac parvo aurato flocco insignis. Ensi, aurato cingulo innexo, capulus sit e concha albida, ornata auro. Tum Crucis moduli ac numismatis, tum vestis opera phrygia, tum galeri ornamenta pro vario Equitum gradu different, minora scilicet pro Equitibus simplicibus, pro superioribus classibus maiora. Gerant Equites Crucem sinistro pectoris latere dependentem e taenia serica rubro et nigro distincta colore extremis oris rubris. Gerant Commendatores Crucem eandem maioris moduli, simili taenia collo circumducta pendentem, galerum nigra ornent penna. Equites denique a Magna Cruce gerant Crucem maximi moduli quae fascia serica prae longa, binis ordinis coloribus picta, dextero humero sustineatur; sinistro vestis lateri ad pectus innexum proprium primae classis numisma maius deferant; albam galero pennam imponant. Cum vero contingat ut viri ad gradum Commendatorum evehendi egregiis iis meritis eniteant, quae quasi potiora Pontificiae voluntatis testimonia exposcant, volumus, ut sicuti fieri interdum solet in ordinibus Gregoriano et Piano, etiam Commendatores Ordinis S. Silvestri Papae ex singulari prorsus gratia numismate uti queant minori, secundae classis proprio sive Commendatorum, illudque ad pectus sinistro lateri innexum gestent.

Quod vero attinet ad ordinem Militiae auratae, sive ab aureo calcari, sic auctoritate Nostra ab Ordine S. Silvestri Papae seiunctum, animo repetentes vetustissimas et gloriosas ordinis illius memorias, Nos eum non solum ad pristinum gradum restituere, sed novo etiam splendore cohonestare, ac funditus sub caelesti Immaculatae Virginis patrocinio per praesentes instaurare statuimus. Et sane quum Pontificia Sedes Ordini Equestri careat, qui sit sub Virginis praesidio constitutus, hoc potissimum anno, a solemni definitione Dogmatis Immaculatae Conceptionis quinquagesimo, atque hac tempestate qua tot tantaque mala videt lugetque christianus orbis, placet Nobis huic Equestri Ordini in quem dumtaxat fortissimi Ecclesiae Dei vindices atque adsertores erunt cooptandi, caelestem Patronam Immaculatam illam Deiparam Virginem adsignare, quae « terribilis sicut castrorum acies ordinata » draconis inferni caput victrix conteret. Quocirca praecipimus ut in Ordinem Militiae auratae, sive ab aureo calcari, ii tantum inserantur praestantissimi viri, qui vel armis, vel scriptis, vel praeclaris operibus rem Catholicam auxerint, et Ecclesiam Dei virtute tutarint, aut doctrina illustraverint, ideoque tribui poterit tum iis qui qualibet alia equestri dignitate sint expertes, cum illis qui iam splendidioribus titulis et ipso supremo Militiae Iesu Christi ordine potiantur. Ordo Militiae auratae constet unica Equitum classi. Nostro et Romani Pontificis pro tempore existentis Motu proprio conferatur: liber esto a iuribus Cancellariae; Equites pro universo Catholico orbe centum numerum non excedant, ne dignitas ex frequentia minuatur. Quoad huius ordinis propriam Crucem, iuxta tenorem similium Benedicti PP. XIV rec. mem. Nostri Decessoris in forma Brevis Litterarum, sub die VII Septembris mensis anno M DCC XXXXVII, quibus cautum est ne Equites Militiae auratae, Crucem Hierosolymitani Ordinis usurparent, volumus ut Crux Ordinis eiusdem Auratae Militiae, sit octogona, aurea, enchausto flavo obducta, cum aureo inferius dependente calcari; referatque in medio parvum numisma album, au-

PER ORBEM.

Laetis propemodum auspiciis regalia itinera novissimo tempore suscepta sunt. Alfonsus enim, Iberorum rex, non alia de causa ad Gallos primum, mox ad Anglos descendit, quam arctandae magis magisque amicitiae ac firmandae pacis. Verum non utraque visitatio eodem eoque felici fortuna peracta est. Nam Lutetiae quum esset honoribus magnis magnaque populi laetitia hospes, accidit forte ut nefarii cuiusdam manus principis vitam extinguere pertentaverit. Quem nisi praeclara custodia Deus defendisset, praereptum iam sibi et mater regina et populus Ibericus defleret. Media enim prope nocte quum e maximo Lutetiensi theatro rex atque reipublicae praeses Loubetius uno eodemque curru domum redirent, immissus extemplo medios in equites custodes corporis ignitae pulveris globus fuit, qui tamen non sub regio curru incensus est, sed paulo segnius, ita ut equos duos sequentis currus et equum insignem loricati centurionis enecaverit. Incolumis rex praesesque fuere: Alfonsus re minime deterritus surrexit statim, ac circumspicienti populo acclamanti salutavit. Domum redierunt uterque maximo e discrimine sospites, statimque per Iberiae urbes publicae Deo grates solutae sunt, qui dilectum principem genti suae conservasset.

✤

Similia, at maligno exitu peiora, Graecorum historia novissime adnotavit. Nam per Athenarum vias Theodorus Delyannis impia sicarii manu confossus est. Senex gubernii praeses, omni laude dignus atque moribus eximiis erat; quem, quum mortuus est, tanta probitate vixisse apparuit, ut novus veluti Aristides publico sumptu elatus sit; tantum enim ei pecuniae supererat, quantum ad dignas exequias illi persolvendas vix esset satis. Virum clarissimum universa Graecorum gens deflevit, quippe qui, etsi nonnunquam in errores inciderit, nimio patriae studio ea semper admiserit, et cupiditate augendae Graecorum gloriae ac potentiae.

✤

Non una haec tamen publice lugenda infortunia; Anglicis enim classiariis aliud contigit. *Magnificent* erat loricata navis Gaditano in freto quiescens. Huius in gremio quum nautae tormentum bellicum exercerent, missilis ingens globus tormento immissus suo tempore incensus minime est; at quum, operculo tormenti remoto, milites quaerere vellent causam, tunc flamma inopinato excitata est, quae magno strepitu plerosque arripuit qui in cubiculo erant. Eorum tres occubuere; reliqui ob accepta vulnera in nosocomio laborant.

✤

Huiusmodi alia Pampelunae acciderunt, in militum tormentariorum castris. Ubi quum quidam tabaci fistulam a se proiecisset, in congestos missiles globos ea cecidit, ignemque immittens in hos, multos milites ad necem vulneravit.

Neque satis. In navigio enim bellico quod Angli *Georgium Principem* dixerunt, nautae quinque carbonifero in acervo quum obdormissent, vaporibus lethalibus paene suffocati sunt.

✤

Sed a terrae motibus non inferior patefacta ruina, imo longe maior. Athenis primum solum concussum; deinde Lharissae, Thessalica in urbe, atque in pluribus Albaniae oppidis domus corruunt, multa cum civium miseranda clade.

✤

Martinica in insula Peleus ille vulcanus iterum irascitur minasque prodit futurae caedis. Flammae rubent, atque ex ore montis exsiliunt; fumus ingens ad mare usque iam protenditur; cineres et candescens lymphae Precheurium usque ad oppidum dilatantur, quod ultima eruptio iam vastavit. Pavidi incolae novam iam sibi ultimamque credunt imminere perniciem.

✤

At in proximis Americae litoribus graviora ex procellis fiunt. Nam et Missisipium flumen, aquis assiduis niveque soluta conflatum, litus utrinque pervasit, atque in via praesertim, quae Chicago ab urbe Burlingtonium ducit, ferreos tramites passim occupavit, sata delevit, casas diruit, omneque commercium palam interclusit.

Similem audaciam Australis terrae flumen Amazonium imitatur, cuius aquis Argentinensium provinciae latissimo infortunio vastatae sunt. Pecudes ibi ad quinque millia numero necatae, viae aquis pessumdatae, homines permulti extremo fato perculsi.

Interea Byzantii ad portus aërea procella fuit, quae pluvia maxima comitante, urbem late inundavit. Domus itaque plures varia detrimenta excepere, navesque mercatoriae non sine clade exstiterunt.

✤

Sed in Urbe nostra religionis pacisque sunt celebrati dies, quum ad Petri solium ex universis catholicis gentibus legati convenere, ut Eucharistiae sanctissimum mysterium solemni conventu celebrarent. Coetibus locum dedit Sessoriana XII Apostolorum basilica, magna quidem et dives. Vaticano autem in templo augurales caeremoniae, et sacrum ab Ipso Pontifice solemniter celebratum. Deinde, quum sessiones legatorum exactae sunt, mirabilis illa vetusque pompa ipso in templo habita est, qua assueverant Romani Pontifices sacras species coram populo circumferre.

Ad quas plane adfuerunt monachorum omnes ordines clerusque Romanus; populusque immensus templi aulam complevit Christum Deum sub hostiae specie veneraturus. Quibus gloriis innovatis praeclaras quidem spes animo fovere nobis omnibus suavissime evenit.

Nuperrime apud *Vox Urbis* commentarium prodiit opus cui titulus

➳ FABULAE SELECTAE FONTANII ⇜

a IOANNE BAPT. GIRAUD latine redditae

passim retractatae a *Francisco Xav. Reuss.*

Ven. libell. 1,25, praeter diribitorii impensas, quae sunt in Italia lib. 0,10; extra Italiam lib. 0,25.

tem vero eius confirmarunt atque foverunt Angli, Galli, Germani, omnesque ceteri populi suam laetitiam aperuere. Verumtamen non ita facile apparuit rem posse concludi; etsi enim uterque populus a pacis consiliis non abhorret, pacis tamen condiciones, quae a Iaponensibus proponi dicuntur, nimis iam graves esse videntur, ut Russis acceptabiles fiant. Quapropter induciae concessae neutri sunt, sed geritur acrius in Mandchouria bellum, ubi Oyama imperator oppugnare cominus hostem absque intermissione conatur. Haec itaque omnia quorsum evadant nemo hodie praevidere tuto potest.

❁

Norvegorum Suedorumque regnum divisum.

Magnus alius gravissimusque eventus apud Suedos contigit. Quum enim Oscarius rex petentibus Norvegis, ut et sibi liceret suos consules per varias urbis gentes habere, restitisset, Norvegorum populares legati lata rogatione unanimi voce censuere, a foedere cum Suedis finitimis sibi esse discedendum regemque ipsum esse dimittendum. Facta itaque lege, altera ab altera gens est seiuncta, neque aliud Suedis superfuit, quam aut armis dimicare, aut tolerare decreta. Quod postremum videtur maluisse rex, probe noscens nullum esse peius foedus quam quod non studio et sponte, sed vi et odio retineatur. Sunt vero qui dicunt ad Norvegorum thronum fore ut filius Oscarii regis advocetur tertius, qua pactione amicitiae vincula saltem inter utrumque populum satis tuta maneant.

❁

Iberorum regis iter atque periculum.

At magis dolet animus horrenda referre crimina, quae supremo tempore perpetrata sunt.

Lutetiae primum, quum Alfonsus rex ab Iberis ad Gallos venisset, exceptus magna laetitia est, eoque animorum gaudio qualem inter populos uno eodemque sanguine genitos decet. Verum media nocte, quum solemni comitatu a ditissima spectaculi pompa reverteretur, quam in theatro Lutetienses ei obtulerant, impius quidam nefariusque sicarius regis ad currum inopinato accessit globumque ignitae pulveris equorum inter crura audacissime iniecit. Qui quum confractus prosiluisset, mirum dictu quomodo rex atque Gallorum praeses, qui curru adsidebant, incolumes evaserint. Nam nec vulnerati nec enecati defuere complures sive ex vigilibus custodibus, qui regales currus tuebantur, sive ex multitudine, quae ovans spectabat in via.

Rex praesertim animo non fractus, intrepidis oculis et firmo nutu circumstantium metum cohibuit.

Ex Gallia autem aliquot post dies ad Anglos feliciter appulit. Ibi quanta comitate ab Eduardo rege exceptus sit nemo dicat, a quo immo alterius ex equitum legionibus selectis praefectus honoris causa est renunciatus. Rediens tandem ad suos, publicae rei perturbationes novissimas invenit, quibus mederi sine mora tempus suadet.

❁

Regales nuptiae.

In Germania vero paulo maiora canuntur. Nuptialia enim carmina sonant Wilhelmi Caesaris filio Mecklemburgensis ducis filiam uxorem ducenti maximo cum omnium Germanorum gaudio. Berolini eas ob nuptias feriae habitae sunt splendidissimae, quibus universi cives suam operam contulere. At ibi quoque, ut in ceteris humanis assolet, extrema gaudii luctus occupavit; nec enim adhuc pronuba carmina silebant, quum Leopuldus ille imperialis gentis atavus, qui feriis aderat felicissimus Wihlelmi Caesaris hospes, subitaneo obitu cecidit.

❁

Vindobonensia principum colloquia.

Praetereunda non est Nicolai, Nigri Montis principis, ad Iosephum Austrorum Caesarem visitatio, cuius occasione tum cum Francisco ipso, tum cum Golucowskio, rerum ad exteros gestore, ea colloquia habita sunt, quae multa eaque magna de tutanda per Macedoniae fines pace constituerunt.

❁

Cretenses motus.

Creta interea in insula motus atque seditiones non desunt, ut optatam cum patria unionem incolae assequantur. Seditiosi vero iam in montibus Caneam circa urbem consederunt, oppida constituentes, unde vi et armis propositum suum assequantur.

PUBLICI PER ORBEM COETUS

LEGIBUS FERENDIS.

In **Anglia** Balfour, administrorum princeps, coram municipum coetu vehementer decertat, ut vectigales leges tueatur, in quas aemuli omni ope contendunt, qui obstructione ipsi quoque uti voluere, Anglorumque aulam suo tumultu perturbarunt.

In **Gallia** Delcassé, vetus Gallorum ad exteras gentes administer, ob Mauritanias res Germanorumque oppositionem e munere discessit: eius locum ipse Rouvier, administrorum praeses, pro tempore occupavit. De secessione Ecclesiae a republica semper lex agitatur.

In **Germania** fodinaria lex, quam legati populares adprobaverant, a Senatoribus reiecta est, quamvis ea inter novae effossorum seditiones passim nuncientur.

In **Graecia** Delyannis praefecto administrorum impia manu enecato, Rallius suffectus est.

In **Hungaria** Tisza eiusque socii administri a munere iamdiu abeuntibus, Zeiervares praefectus militum suffectus est, cui tamen collegae fiduciam suam negant.

In **Iberia** administrorum collegium omne, cui Villaverde praeerat, e munere recessit; Montero-Rios a liberalium parte commissum, ut novos administros deligeret.

In **Italia** maiores impensae pro classi et exercitu adprobatae.

In **Norvegia** Oscarius rex administros adlegere nequivit eorum in locum qui suo se numere abdicarunt: eam ob rem foedus cum Suetiis est abscisum atque Norvegi populares legati uno animo rogata lege regem suum dimisere, et in eius locum administros, ut pro tempore civitatem regerent, delegarunt.

In **Serbia**, Stoianovichio administrorum praeside e munere abeunte, Wassa Antonitchius suffectus est, regicidarum acerrimus inimicus.

In **Suetia** Oscarius ipse rex ad legatos vehementem orationem habuit, ut contra Norvegos a foedere antiquo discedentes obtestaretur.

AENIGMATA.

Fraternae voces geminae, quas, lector amande,
Quaeras, paene sonant pariter. Thema, quod doceamus,
Diversum nempe est; similes tamen associamur.
Afficimus sensus ambo; gelidissima taetra
Aspernantibus est nobis nox atque inimica.
Dissimiles nos reddit vertice littera prima.
Phoebus nos gignit. Nostrum utrum possidet Iris?
Illi deme prius! Regalis in aequore vates,
Ecce, Caystrius ales adest, albusque, canorus!

A. E. DE DRUFFEL.

Ex sociis, qui integram aenigmatis interpretationem ad Commentarii moderatorem miserint intra menses duos, unus, sortitus, gratis accipiet IOSEPHI ROMEO elegiam AD PIUM X.

Aenigmata an. VIII, n. IV proposita his respondent:

1) Crocus, Procus; 2) Dolo, Dolor.

Ea rite soluta miserunt:

Arth. Fallon, *Bruxellis*. — D. Le Provost, *Briocen*. — Guil. Schenz, *Ratisbona*. — Ferd. Canonicus Ferrari, *Guastalla*. — Car. Stegmüller, *Sabaria*. — Andr. Pápay, *Pruxsina*. — Lad. Lud. Podobinski, *Bochnia*. — I. A. Oudemans, *Traiecto ad Rhenum*. — Ioan. Cantono Ceva marchio, *Vercellis*. — Seminarium Episcopale Guastallense. — Alois. Berthé, *Montboron*. — Senior Astensis. — Petrus Tergestinus. — Ios. Matyasak, *Scepusio*. — Em. Gschwind S. P., *Praga*. — Greg. Cleary O. F. M., *Roma*. — T. Chave, *S. Boize Id*. — St. Lawinski, *Niemyslow*. — Mich. Vidal, *Palma, in insula Maiorica*. — Felix Dacomo, *Alba*. — Collegium Scholarum Piarum *Stellae*.

Sortitum est praemium:

SEMINARIUM EPISCOPALE GUASTALLENSE,

ad quod missa est I. B. FRANCESIA comoedia latinis versibus scripta, cui titulus:

SATURIO.

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI.

CARLO PASCAL. **Graecia capta.** Saggi sopra alcune fonti Greche di scrittori Latini. — Florentiae, ex off. libr. Le Monnier, 1905.

Dott. G. B. BELLISSIMA. **L'ode d'Orazio a Virgilio per la morte di Quintilio Varo.** Saggio critico. — Beneventi, ex off. De Martini, MCMV. (Ven. lib. 1,00).

Prof. FRANCESCO SOFIA ALESSIO. **Carmina.** Poesie latine con traduzione italiana. — Messanae edid. Paulus Trinchera, 1905.

Intermezzi. Quattro poemetti di EUGENIO GARZOLINI. — Tergeste, ex off. Ioannis Balestra, MCMV. (Ven. lib. 1,00).

Santa Teresa per ENRICO JOLY. Traduzione italiana della 4ª edizione francese. — Romae edid. Desclée, Lefebvre et Soc., 1905. (Ven. lib. 2,00).

La Venerabile Giovanna D'Arco per L. PETIT DE JULLEVILLE. — Indidem. (Ven. lib. 2,00).

È necessaria una religione? per G. GUYOT. — Indidem. (Ven. lib. 0,60).

La superiorità del Cristianesimo. Sguardo su le religioni comparate per PIETRO COURBET. — Indidem. (Ven. lib. 0,60).

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE — Ex officina *Pacis* Phil. Cuggiani.